

Provet som öppnade en stängd dörr

Berättelse

Lördagen den 26 maj 1888 var en dag som Karolina Widerström länge hade väntat på. Hon var 31 år gammal, och nu stod hon inför sin sista stora prövning vid Karolinska Institutet i Stockholm. Den här dagen skulle hon ta sin medicine licentiatexamen. Om hon klarade den, skulle hon bli läkare – inte vilken läkare som helst, utan Sveriges allra första kvinna med rätt att utöva yrket.

Vägen dit hade varit lång och ovanlig. Redan fyra år tidigare, 1884, hade hon som första kvinna i landet klarat den medicinska kandidatexamen. Sedan följde flera år av hårda studier. Under hela utbildningen var hon nästan alltid den enda kvinnan i salen, omgiven av manliga studenter och lärare. På den tiden ansåg många att medicin var ett yrke som inte passade för kvinnor. En del ifrågasatte henne öppet, andra väntade bara på att hon skulle ge upp. Men Karolina var målmedveten och lät inte motståndet stoppa henne.

Nu satt hon vid sitt prov. Lärarna prövade hennes kunskaper om kroppen, om sjukdomar och om hur en patient skulle behandlas. Det var inga lätta frågor, men Karolina hade förberett sig noga under åratal. Hon svarade lugnt, tydligt och med säkerhet. Det märktes att hon kunde sitt ämne. När provet till slut var över hade hon klarat det med goda resultat.

Därmed var det officiellt: Karolina Widerström var läkare, och hon var den första kvinnan i Sverige med legitimation. En dörr som länge hade varit låst för kvinnor stod plötsligt öppen, och hon var den som hade öppnat den.

Examen var en milstolpe, men för Karolina var den framför allt en början. Eftersom staten ännu inte tog emot kvinnor i den offentliga sjukvården, valde hon att gå sin egen väg. Året därpå, 1889, öppnade hon en privat mottagning i Stockholm och specialiserade sig på kvinnors hälsa. Behovet visade sig vara stort. Många kvinnor hade länge undvikit att söka vård hos manliga läkare, och nu fanns äntligen ett alternativ. Det berättas att kön till hennes mottagning ibland ringlade ända ut i trapphuset.

Den där lördagen i maj handlade alltså om mer än ett godkänt prov. Genom att klara examen visade Karolina att en kvinna mycket väl kunde bli en skicklig läkare. Varje kvinnlig läkare som kom efter henne gick på en väg som Karolina Widerström hade banat den dagen.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en prövning	en svår uppgift man måste klara
utöva ett yrke	arbeta i ett yrke
kandidatexamen	en första, tidigare examen i en utbildning
omgiven	med människor eller saker runt omkring sig

ORD	FÖRKLARING
ifrågasätta	tvivla på någon och ställa kritiska frågor
målmedveten	en som vet vad hen vill och kämpar för det
motstånd	när andra är emot en
legitimation	officiellt tillstånd att arbeta i ett yrke
en milstolpe	en viktig händelse på vägen mot ett mål
specialisera sig	bli expert på ett särskilt område
ringla	gå i en lång, böjd rad
bana väg	göra det möjligt för andra att följa efter

Läsförståelsefrågor

1. Vad skulle hända om Karolina klarade provet den 26 maj 1888?
 1. Hon skulle bli lärare på institutet
 2. Hon skulle bli Sveriges första kvinnliga läkare
 3. Hon skulle få resa till utlandet
2. Vad hade Karolina gjort som första kvinna redan 1884?
 1. Öppnat en egen mottagning
 2. Klarat den medicinska kandidatexamen
 3. Blivit hedersdoktor
3. Hur var Karolina nästan alltid under sin utbildning?
 1. Den enda kvinnan i salen
 2. Sjuk och borta från studierna
 3. Lärare för de andra studenterna
4. Varför öppnade Karolina en privat mottagning i stället för att arbeta i den offentliga vården?
 1. Hon ville tjäna mer pengar
 2. Staten tog ännu inte emot kvinnor i den offentliga sjukvården
 3. Hon ville bara arbeta på deltid
5. Stämmer påståendena? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Karolina var nästan alltid den enda kvinnan i salen under utbildningen.
 2. Karolina gav upp på grund av motståndet.
 3. Karolina hade en syster som också studerade medicin.
6. Varför kom så många kvinnor till Karolinas mottagning? (inferens)
7. Texten säger att examen "framför allt var en början". Förklara vad som menas med det. (inferens)
8. Titeln är "Provet som öppnade en stängd dörr". Förklara med egna ord vad titeln syftar på. (inferens)

Facit

1. Hon skulle bli Sveriges första kvinnliga läkare
1. Klarat den medicinska kandidatexamen
1. Den enda kvinnan i salen
1. Staten tog ännu inte emot kvinnor i den offentliga sjukvården
1. ja b) nej (hon var målmedveten och lät inte motståndet stoppa henne) c) det står inte i texten
- Exempel på svar: Många kvinnor hade undvikit att söka vård hos manliga läkare. När det äntligen fanns en kvinnlig läkare vågade och ville fler söka hjälp hos henne.
- Exempel på svar: Examen var inte ett slutmål utan starten på hennes arbete. Efter den öppnade hon mottagning och fortsatte att hjälpa kvinnor och bana väg för andra.
- Exempel på svar: "Dörren" är möjligheten för kvinnor att bli läkare, som tidigare var stängd. När Karolina klarade provet öppnade hon den dörren, både för sig själv och för andra kvinnor.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten zoomar in på en enda avgörande dag, examensdagen 1888, och kompletterar den biografiska texten om hela Karolinas liv. Tema: utbildning, uthållighet och att vara först. Bra för att öva preteritum (var, satt, svarade, klarade, öppnade) och tidsuttryck (redan, sedan, till slut, året därpå). Frågorna 6–8 tränar inferens och passar för pardiskussion.

Diskussionsfrågor

- Vad krävs av en person som ska vara först med något? Vilka egenskaper hjälper?
- Karolina mötte motstånd men gav inte upp. När är det klokt att kämpa vidare, och när är det bättre att välja en annan väg?
- Hur har möjligheterna att studera och välja yrke förändrats för kvinnor sedan Karolinas tid – i Sverige och i ditt hemland?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om ett mål du har kämpat för, eller vill kämpa för. Vilka hinder fanns eller finns, och hur gjorde eller gör du för att nå målet?

Källor och faktagranskning

- Karolina Widerström – Wikipedia (sv.wikipedia.org/wiki/Karolina_Widerström)
- Karolina Widerström (1856–1949) – Karolinska Institutet (ki.se)
- Karolina Widerström – Sveriges första kvinnliga läkare, Populär Historia (populärhistoria.se)
- Karolina Widerström – Stockholmskällan (stockholmskallan.stockholm.se)

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: född 10 december 1856 i Helsingborg, död 4 mars 1949 i Stockholm. Tog läkarexamen (medicine licentiat) vid Karolinska Institutet 1888 och blev därmed Sveriges första kvinnliga läkare med

legitimation. Arbetade som gynekolog med egen mottagning i Stockholm i cirka 35 år. Pionjär inom sexualupplysning för flickor och lärare från 1897. Aktiv i kvinnorörelsen, bland annat som ordförande i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt (LKPR) 1918–1921, ledamot i Stockholms stadsfullmäktige 1912–1915 och hedersdoktor vid Karolinska Institutet 1933. Osäkerhet: olika källor anger att hon grundade kvinnliga läkares kommitté 1916 respektive 1918 – texterna nämner därför bara att hon organiserade kvinnliga läkare utan exakt årtal.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.